

Amerikanska presidentvalet ur ett fraseologiskt perspektiv En kontrastiv studie av en tysk och en svensk dagstidnings rapportering

---

Anita Malmqvist
Institutionen för språkstudier
Umeå universitet

Mariann Skog-Södersved
Tyska språket och litteraturen
Vasa universitet

Die ursprünglich in erster Linie auf das Zentrum der Phraseologie, d. h. auf die Idiome, fokussierte Phraseologieforschung zeigt in letzter Zeit ein zunehmendes Interesse für deren Peripherie, u. a. für die Kollokationen. Charakteristisch für diese ist ihre Stabilität, die sich häufig erst dann, wenn Wörter anders als erwartet kombiniert werden, bemerkbar macht. Kennzeichnend für die Idiome hingegen ist neben relativer Stabilität, dass die Bedeutung der Wortverbindung als ganzer von der der einzelnen Komponenten abweicht. Wie in früheren Studien gezeigt werden konnte, haben Idiome in Texten unterschiedliche Funktionen. Sie können z. B. euphemistisch oder als Ausdruck für Sprechereinstellungen gebraucht werden. Sie scheinen jedoch nicht das Thema des jeweiligen Textes widerzuspiegeln. Für die vorliegende Studie wurde angenommen, dass Kollokationen in höherem Ausmaß als Idiome an den Inhalt des Textes geknüpft sind und somit eine kohärenzbildende Funktion haben. Diese Annahme ließ sich anhand des untersuchten Materials bestätigen.

Nyckelord: idiom, kollokationer, stabilitet, textkohesion

1 Inledning

Inom svensk språkvetenskap är fraseologi ett hittills sparsamt beforskat område. Några samlingar med ordspråk, ordstäv och liknande finns att tillgå liksom konstruktionsordboken *Svenskt språkbruk* från 2003. I samband med utgivningen av den publicerades en del lexikografiskt inriktade bidrag. Under det senaste decenniet har två doktorsavhandlingar (Sköldberg 2004; Andersson 2009) samt några kortare artiklar tillkommit, men det saknas fortfarande mer teoretiska ansatser och en enhetlig terminologi. Detta gäller däremot inte för fraseologin inom germanistiken, där den har en framskjuten position. Som germanister vill vi försöka bidra till att stimulera till ett ökat intresse för fraseologiska frågeställningar inom svensk lexikologisk forskning. Sedan några år arbetar vi därför med en svensk introduktion i fraseologi som bygger på autentiska

belägg. Bland de textsorter som hittills undersökts kan nämnas ledarartiklar, bokrecensioner, kåserier och sportartiklar. I det här bidraget anlägger vi ett kontrastivt perspektiv och undersöker fasta ordförbindelser i rapporteringen om det amerikanska presidentvalet 2012 i dagstidningarna *Dagens Nyheter* och *Süddeutsche Zeitung*.

2 Om idiom och kollokationer

I de delstudier som hittills har publicerats inom vårt fraseologiprojekt har vi undersökt förekomst och funktion hos framför allt idiom och delidiom. Kollokationerna har däremot lämnats utanför. I detta bidrag inkluderas även denna mera perifera kategori.

Eftersom vi i en tidigare publikation (Skog-Södersved & Malmqvist 2007) har diskuterat svårigheterna att entydigt definiera begreppet *idiom* nöjer vi oss här med att ange de tre huvudkriterierna för att en fast ordförbindelse ska klassificeras som idiom, nämligen att den för det första ska vara semantiskt och syntaktiskt stabil, för det andra idiomatisk och för det tredje lexikaliserad.

Begreppet *kollokation* ska däremot behandlas litet närmare. Termen myntades på 1950-talet av den engelske lingvisten J. R. Firth, även om han inte var den förste som intresserade sig för denna typ av ordförbindelser. Ansatser finns redan från början av 1900-talet hos representanter för den europeiska strukturalismen, t.ex. Charles Bally, Walter Porzig och Eugenio Coseriu (Konecny 2010: 15–33). Firth representerar de s.k. kontextualisterna, som är den ena av de två huvudinriktningarna inom kollokationsforskningen. Kontextualisterna respektive datalingvisterna (Hausmann 2004) använder frekvensen som kriterium utifrån omfattande empiriska studier av ords samförekomst i stora korpusar. Det görs dock vanligen ingen åtskillnad mellan fraser som *dra en slutsats* och ordsammanställningar som *jag och* (Malmgren 2003: 125). En annan svårighet är att ovanliga kollokationer eventuellt inte förekommer ens i stora elektroniska korpusar. De kanske med Malmgrens (2003: 125) ord inte ”fastna[r] i nätet” (se även Quasthoff 2011: XII).

Den andra teoretiska huvudinriktningen är systemorienterad. En central representant för de systemorienterade kollokationsteorierna är Franz Josef Hausmann. Enligt hans uppfattning är den ena komponenten ett slags huvudord (*Basis*), den andra ett slags biord (*Kollokator*). I kollokationen *dra en slutsats* skulle *dra* vara biord (*Kollokator*) och *slutsats* huvudord (*Basis*). En kritiker av Hausmanns kollokationsbegrepp är Feilke (1996), som föreslår termen *Kollokationspartner* för både *Basis* och *Kollokator*. I detta bidrag används Hausmanns terminologi.

De framställningar vi har konsulterat (Fleischer 1997; Moon 1998; Wotjak & Heine 2005; Fellbaum 2007; Burger 2010; Konecny 2010) överensstämmer i uppfattningen att kollokationerna utgör ett randområde inom fraseologin men uppvisar stora variationer när det gäller vilka ordförbindelser som bör räknas till kollokationerna. En grupp som verkar sväva mer eller mindre fritt är vad som på tyska kallas *Funktionsverbgefüge* och på svenska i tyska grammatikor *funktionsverbkonstruktion*, dvs. kombinationer av typen *fatta ett beslut, göra ett val*, där hela frasen kan ersättas av ett verb (*besluta, välja*). I vårt bidrag har vi i princip uteslutit denna grupp, även om en klar gränsdragning inte alltid är möjlig.

Enligt vår definition, som ansluter till Malmgren (2003: 135), måste en ordförbindelse uppfylla åtminstone tre kriterier för att vara en typisk kollokation: 1) Den ska ha en intern struktur med semantiskt huvudord (bas) och biord (kollokator). I motsats till Malmgren har vi även räknat vissa ordförbindelser med t.ex. samordnade substantiv eller adjektiv av typen *med hugg och slag, weit und breit*, s.k. ordpar, till kollokationerna. De utgör en gränsgrupp som vi i tidigare publikationer har klassificerat som idiom, i de fall de uppvisat en ganska hög grad av idiomacitet. De är exempel på att entydiga klassificeringar av språkliga enheter knappast är möjliga (se även Wotjak & Heine 2005: 144). 2) Både basen och kollokatorn ska tillhöra någon av de öppna ordklasserna. Basordet har normalt sin grundbetydelse, medan kollokatorn ofta inte har det. 3) Ordförbindelsen ska vara etablerad i språket, dvs. den är lagrad i det mentala lexikonet hos modersmålstalare och reproduceras på samma sätt som andra lexem. (Se Wotjak & Heine 2005: 147; Brink 2006: 41.) Detta är en förklaring till att vi reagerar direkt på ”fel” kombinationer av bas och kollokator, där icke-modersmålstalare eller mindre säkra

språkbrukare avslöjar sig. Fastheten kan dock variera; många kollokationer är relativt öppna, dvs. basen kan kombineras med fler än en kollokator (Brink 2006). Jämfört med idiomerna ger kollokationerna således större utrymme för kreativitet hos språkbrukarna. De utgör ett problemområde för översättare och andraspråksinlärare, eftersom ordförbindelserna är svåra att producera. De är emellertid sällan svåra att förstå i motsats till idiomerna. Man kan anta att kollokationerna i betydligt högre utsträckning än idiomerna är knutna till innehållet i texten. Idiomerna torde fylla andra funktioner, eftersom deras betydelse avviker från de enskilda komponenternas betydelse i fri användning. Detta antagande ska vi testa genom att studera fraserna som används i vårt material om USA:s presidentval i november 2012. Vår kategorisering utgår från funktionerna hos konstruktionerna i denna kontext.

3 Beskrivning av materialet

Materialet till denna delstudie utgörs alltså av rapporteringen om det amerikanska presidentvalet 2012 i *Dagens Nyheter* och *Süddeutsche Zeitung*. Tidningarna är de största rikstidningarna (vi beaktar här inte [dags]tidningar som man inte kan prenumerera på) i Sverige resp. Tyskland, även om *Süddeutsche Zeitung* med en upplaga på nästan 430 000 (2012) har betydligt större läsekrets än DN (drygt 290 000, 2011) (IVW 2012; Mediefakta 2013). Texterna är insamlade under tiden 28.10–10.11 2012 och kommer huvudsakligen från nyhetsrapporteringen, men enstaka bidrag återfinns även i andra sektioner som ekonomi, ledare, debatt eller kultur. Två från vardera tidningen är hämtade från förstasidan. Det sammanlagda antalet texter är 85: 43 svenska och 42 tyska. Textlängden varierar från korta notiser till ganska långa rapporter och analyser. Även när det gäller antalet författare är materialet jämförbart (17 svenska och 18 tyska författare). Könsfördelningen är däremot betydligt jämnare i DN (5 kvinnor av 17 ≈ 29 %) än i SZ (2 kvinnor av 18 ≈ 11 %).¹ Påfallande i det svenska materialet är att näst-

---

¹ Jämför man antalet artiklar skrivna av kvinnor respektive män, blir det manliga övertaget ännu tydligare.

an en tredjedel av texterna är skrivna av en och samma person.² De flesta författare är dock företrädare av 1–4 texter i båda delkorpusarna. Ett fåtal korta texter är osignerade.

Som redan nämnts koncentrerar vi oss i detta bidrag på två kategorier fasta ordförbindelser, *idiomen*, som utgör centrum i fraseologin, och *kollokationerna*, som befinner sig i periferin. I materialet i sin helhet har vi identifierat 397 fasta ordförbindelser, 161 i DN och 236 i SZ. Kollokationerna utgör i båda tidningarna den större gruppen, sammanlagt 265 jämfört med idiomerna som är 132 till antalet. Proportionerna mellan antalet idiom och antalet kollokationer skiljer sig dock ganska markant mellan tidningarna. I DN är fördelningen rätt jämn, 75 idiom och 86 kollokationer, medan SZ uppvisar större kvantitativa skillnader, 57 idiom och 179 kollokationer. Eftersom materialet är litet är det dock inte möjligt att dra generella slutsatser av dessa skillnader, men några reflexioner följer vid diskussionen av våra resultat.

4 Idiomerna och deras funktion

Som nämnts utgör idiomerna den centrala kategorin inom fraseologin. Vi ska i det följande beskriva ett antal funktioner hos dessa fraser i undersökningsmaterialet och ge exempel som belyser dem.

Värdering

I tidigare publikationer (Skog-Södersved & Malmqvist 2009; Malmqvist 2010; Malmqvist & Skog-Södersved 2012) har vi kunnat konstatera att idiomerna ofta förekommer i kontexter som innehåller talarens eller skribentens inställning till en företeelse. Det kan röra sig om en positiv eller negativ värdering som genom användningen av ett idiom ges särskilt eftertryck och därigenom bland annat kan förstärka effekten i en argumentation (se t.ex. Fleischer 1997: 220). Idiomerna i sig är dock normalt inte värderande, utan det är först i kontexten som det värderande elementet framträder,

---

² Detta kan förklaras av att DN hade två team utsända i USA under valet. Det ena bestod av en kvinnlig journalist och fotograf och det andra av en manlig journalist och fotograf. Det är vanligen den manlige journalisten som får komma till tals.

något som även Burger (2010: 81) framhåller. I belägg (1) – (5) kommer sådana värderande inställningar till presidentvalet och dess kandidater till uttryck.

- (1) *Jag tycker ingen har det där lilla extra.* (DN 6.11.2012)
- (2) *USA:s ekonomi har slagit i botten, och det måste bli tillväxt snart.* (DN 5.11.2012)
- (3) *Da **macht** für die Republikaner Chris Christie [...] **die eindrucksvollere Figur.*** (SZ 3/4.11.2012)
- (4) *[...], dass alle vier gerade im Wahlkampf stehenden Protagonisten außergewöhnlich **gut in Schuss sind.*** (SZ 3/4.11.2012)
- (5) *[...] Romney **schlug** [...] **versöhnlichere Töne an** und [...]* (SZ 8.11.2012)

Distansering

Några idiom i vårt material har en delvis annan funktion än den ovan nämnda, nämligen att uttrycka en skämtsam distansering till presidentvalet, till kandidaterna eller till de politiska konsekvenserna av valutgången. Exempel på denna distanserande funktion är belägg (6) – (8). Gränsen till exemplen (1) – (5) är dock inte helt skarp.

- (6) *Romneys **ropande röst i öknen**, är Israels premiärminister [...]* (DN.Världen, november 2012)
- (7) *[...] då Mitt Romney fortfarande **for land och rike runt** för att [...]* (DN 8.11.2012)
- (8) *„Wer glaubt, ich würde **mich jetzt einen Teufel** um die Präsidentschaftswahl **scheren**, der kennt mich nicht.“* (SZ 1.11.2012)

En ropandes röst i öknen betecknar en bön från en person i en svår situation, vilket i exemplet inte riktigt motsvarar verkligheten, och *att fara land och rike runt* har bibetydelsen av ett överdrivet resande. Belägg (8) är ett vårdslöst uttryck för total likgiltighet.

Expressivitet

Många idiom kännetecknas av en hög grad av expressivitet, vilket bidrar till att göra en utsaga särskilt pregnant. Burger (2010: 81) använder här formuleringen ”einen konnotativen Mehrwert”, som han menar utmärker fraseologiska ordförbindelser i förhållande till motsvarande icke-fraseologiska. Expressiviteten gör att läsarens eller lyssnarens uppmärksamhet i särskilt hög grad fästs vid formuleringen. Mental energi läggs på att tolka vad den betyder i sammanhanget och därigenom stimuleras även minnesfunktionen. Många av idiomerna i vårt material är tydligt expressiva. Belägg

(9) – (14) är bara några få exempel. Dessa är ju dock även värderande, vilket återigen visar att det inte är möjligt att på ett entydigt sätt kategorisera språkliga enheter. Funktionerna flyter in i varandra.³

- (9) *Men Obama **har hjärtat på rätta stället** och han behöver mer [...]* (DN 4.11.2012)
- (10) *[...] John McCain och Mitt Romney **är som natt och dag**.* (DN 4.11.2012)
- (11) *Barack Obamas satsningar [...] **var mumma för Skanska och Volvo**.* (DN 5.11.2012)
- (12) *„Jeder **schnallt seinen Gürtel enger**“, sagt er, „nur die Regierung nicht.“* (SZ 5.11.2012)
- (13) *Gemeint ist ein Ultimatum, das sich Demokraten und Republikaner [...] gesetzt hatten, um den Staatshaushalt nicht **an die Wand zu fahren**.* (SZ 6.11.2012)
- (14) *Merkel will nicht **aus dem Häuschen geraten**, wenn es um Obama geht.* (SZ 8.11.2012)

Effektskapande

En särskild effekt uppnås genom modifikation, dvs. lexikalisk-syntaktisk variation av ett idiom. Som mottagare reagerar man på den avvikande formuleringen, som måste tolkas utifrån det sammanhang den används i. Modifierade ordförbindelser har en speciell betydelse för textbildningen, eftersom de endast förekommer i konkreta kontexter och bara är möjliga att förstå i sitt sammanhang. Det kan handla om formella eller semantiska modifikationer eller en kombination av båda (Fleischer 1997: 263; Burger 2010: 159–162). Belägg (15) – (20) är exempel på modifierade idiom, även om *Bitteres Ende* väl numera är mer eller mindre lexikaliserat.

- (15) *[...] att det är ”som att **välja mellan huvudvärk och magont**”.* [välja mellan pest och kolera] (DN 8.11.2012)
- (16) *Obamas **sju svåra frågor*** [sju svåra år] (DN 8.11.2012)
- (17) *Die **Unruhe vor dem Sturm*** [Ruhe vor dem Sturm] (SZ 30.10.2012)
- (18) *Israels Regierung hat **auf den falschen Kandidaten gesetzt**.* [auf das falsche Pferd setzen] (SZ 8.11.2012)
- (19) *Aber er **verspricht nicht mehr [...] das Blaue vom Nachthimmel**.* [das Blaue vom Himmel versprechen] (SZ 8.11.2012)
- (20) ***Bitteres Ende*** [böses Ende + bittere Pille] (SZ 8.11.12)

---

³ För indelningen i grupper i artikeln har i första hand kotexten, i någon mån även kontexten, varit avgörande.

Retoriskt blir en modifierad ordförbindelse särskilt effektiv om den förekommer i rubriker. Rubriken innehåller textens huvudbudskap i kondenserad form (Burger 2010: 156) och har funktionen att dra till sig läsarens uppmärksamhet. Ett idiom, eller i ännu högre grad ett modifierat idiom, bidrar till att orientera läsaren och skapa föreställningar om en konkret situation som kommer att behandlas. Belägg (16) och (17) samt (20) är exempel på dylika idiom som används i rubriker.

5 Kollokationerna och deras funktion

Kollokationerna intar ett mellanläge mellan fritt och bundet språkbruk. I motsats till idiomerna har de en viktig funktion för textkohesionen. Rothkegel (1994: 504) utgår från att det finns paralleller mellan standardiseringar i textstrukturer och lexikaliska standardiseringar. Burger (2010: 158) visar att tyskans funktionsverbkonstruktion, som han räknar till kollokationerna, har uppgiften att uttrycka en processuell aspekt i ett handlande i jämförelse med det enkla verbet, t.ex. *Verhandlungen führen* jämfört med *verhandeln*. Dessutom erbjuder de möjligheter till variation i framställningen.

Kollokationernas betydelse för textens kohesion ligger i att de återkommer i bestämda kommunikationssituationer, där de underlättar för mottagaren att förstå sammanhanget och länka det till sin egen omvärldskunskap (Rothkegel 1994: 507). För att uttrycka ett visst koncept görs bestämda lexikaliska selektioner, som återkommer i de domäner där detta koncept är aktuellt. Textsorter karakteriseras av ett typiskt språkbruk och detta typiska språkbruk manifesterar sig särskilt tydligt i kollokationerna (Rothkegel 1994: 516–518). Men även för textproducenten torde kollokationerna ha stor betydelse, eftersom de utgör färdiga enheter (*chunks*), som vid textproduktion väljs ur hela inventariet av språkliga medel.

En närmare analys av artiklarna om det amerikanska presidentvalet visar naturligt nog att det rör sig om det övergripande området politik, där kollokationerna bidrar till att sätta ord på olika subkoncept. Vi ska ge exempel på några sådana undergrupper. Att det rör sig om ett presidentval kommer till uttryck i den ofta återkommande ordförbindelsen *sittande president* (DN.Världen, november 2012); om politiska val mer generellt vittnar

trogna väljare (DN 6.11.2012), *bred majoritet* (DN 8.11.2012), *starkt fäste* (DN 6.11.2012) och *klart mandat* (DN 10.11.2012) i det svenska materialet. I det tyska återfinns *Kandidaten aufstellen* (SZ 8.11.2012), *neue Wählergruppen erschließen* (SZ 9.11.2012) och *eine Mehrheit erringen* (SZ 5.11.2012).

Valprocessen

Ett ganska stort antal kollokationer i det tyska materialet beskriver själva valprocessen. Några exempel är beläggen (21) – (25), som återkommer med viss formell variation i texterna. Intressant nog finns det få exempel på detta i de svenska texterna, se dock (21) – (22).

- (21) *Febril aktivitet* bland Obamas valarbetare (DN 6.11.2012)
- (22) *Väljare i Alhambra i Kalifornien lägger sin röst.* (DN 7.11.2012)
- (23) *In vielen Staaten kann man vor dem Termin am 6. November zur Urne gehen.* (SZ 31.10/1.11.2012)
- (24) [...], *hatte Obama stets einen leichten Vorsprung gehalten.* (SZ 5.11.2012)
- (25) *Die Abneigung gegen Romney hat 2012 Millionen an die Urnen getrieben, [...]* (SZ 8.11.2012)

Makt och handlingskraft

Ett antal svenska kollokationer förekommer i kontexter, där det rör sig om den makt som är förbunden med politik på hög nivå: *maktens korridorer* (DN 6.11.2012), *tunga poster* (DN 6.11.2012), *tunga ministrar* (DN 10.11.2012). Kollokatorn *tung* kan tolkas som en metafor, där makt och inflytande liknas vid ett tungt föremål som får vågskålen att väga över åt den ena eller andra sidan. Tyska ordförbindelser för att uttrycka detta koncept saknas i materialet.

Däremot finns det i det tyska materialet gott om exempel på kollokationer som beskriver de förväntningar på handlingskraft som ställs på den som kommer att bli nästa president. Man kommenterar härvid tillkortakommanden under den gångna perioden, bl.a. genom att särskilt påpeka vad som nu måste göras. Belägg (26) – (29) är några exempel.

- (26) *Vor vier Jahren habe Obama change verheißen, sein **Versprechen** aber nicht eingehalten.* (SZ 5.11.2012)
- (27) *Um die USA wirtschaftlich wieder **auf Kurs** zu **bringen**, ist [...]* (SZ 8.11.2012)
- (28) *[...] **die** weltweite **Wirtschaft ankurbeln** [...]* (SZ 8.11.2012)
- (29) *[...] das sich in einem einfachen Refrain zusammenfassen lässt: **Steuern senken und Ausgaben kürzen**.* (SZ 9.11.2012)

Motsvarande svenska kollokationer är få, t.ex. *infria löftena* (DN 7.11.2012), *få fart på amerikansk ekonomi* (DN 5.11.2012) och *kryphål [...]* *täpps igen* (DN 4.11.2012).

Kandidaternas egenskaper

I rapporteringen om politiska val är det inte ovanligt att kandidaternas egenskaper sätts emot varandra och beskrivs på ett ofta ganska pregnant sätt. I den kontext det här handlar om hade man kunnat förvänta sig att kollokationer skulle komma till användning för en del beskrivningar av de båda kontrahenterna. Så förhåller det sig emellertid inte. De få belägg som förekommer i materialet utgör undantag, t.ex. (30) – (32). Däremot finns det, som vi har visat tidigare, en del idiom som används på detta sätt, (3), (9), (10), vilket speglar många idioms värderande funktion.

- (30) *[...] innan hon tyckte att han var **den rätta mannen** som republikanernas president-kandidat.* (DN 4.11.2012)
- (31) *Beide Parteien lobten ihn als Vorbild, [...] als jenen **Mann der Mitte**, der [...]* (SZ 8.11.2012)
- (32) *Romney schlingert **hin und her**.* (SZ 3/4.11.2012)

Det bör avslutningsvis påpekas att svårigheten att på ett entydigt sätt kategorisera språkliga enheter gäller kollokationerna i lika hög grad som idiomerna (jfr ovan).

6 Slutord

Vi antog inledningsvis att idiomerna och kollokationerna skulle ha olika funktioner i texten och att kollokationerna i betydligt högre utsträckning än idiomerna skulle vara knutna till innehållet. Vår undersökning har visat att antagandet tycks stämma. I artiklarna om det amerikanska presidentvalet används idiomerna ofta för att uttrycka skribentens inställning till en företeelse och innehåller följaktligen värderande och inte sällan också mer eller mindre starkt emotionellt laddade element. Kollokationerna har

en tydligare koppling till innehållet, de bidrar till att strukturera upp texten och fyller på så sätt en kohesionsbildande funktion. En intressant skillnad mellan det tyska och det svenska materialet är proportionen mellan antalet idiom resp. kollokationer. De svenska texterna innehåller ungefär lika många idiom som kollokationer, medan de tyska har mer än tre gånger så många kollokationer som idiom. Kan det vara så att de tyska skribenterna lägger större vikt vid struktureringen av texten än de svenska? Eller använder sig de svenska kanske av andra kohesionsbildande element?

En annan kontrastiv iakttagelse är att vissa specifika kollokationer används betydligt mer frekvent i de tyska än i de svenska artiklarna om valet. Det handlar om uttryck för politiskt handlande. Man kan dock bara dra mycket försiktiga slutsatser av ett så litet material.

Vad gäller fastheten hos kollokationer finns det stora skillnader. En del baser kan ha flera olika kollokationer, medan andra är begränsade till en eller ett par. Att kollokationerna är ganska fasta och inte kan kombineras godtyckligt, bidrar till att göra dem till ett område som bör uppmärksammas, inte minst i språkinlärnings-sammanhang, eftersom kännedom om kollokationer torde underlätta både reception och produktion av texter. Att kollokationerna inte är lika stabila som idiomerna visar sig också genom att de inte sällan förändras över tid (Malmgren 2003; Burger 2010: 141–143), bl.a. genom påverkan från andra språk. I det undersökta materialet tyckte vi oss t.ex. se spår av ett amerikanskt inflytande på kollokationerna, något som kunde vara föremål för en separat studie. Ytterligare ett tecken på kollokationernas påverkbarhet är att reportrar och andra som arbetar under stress och tidsbrist inte sällan använder sig av ovanliga eller t.o.m. ”omöjliga” kollokationer, vilket kan leda till att det sagda får icke-avsedda effekter. Även detta är ett område som skulle vara givande att utforska närmare.

Litteratur

- Andersson, Daniel (2009). Fega pojkar pussar aldrig vackra flickor. Könrelaterade ordspråk i nordnorrländsk agrarmiljö belysta ur språkligt och kulturellt perspektiv. Umeå: Institutionen för språkstudier, Umeå universitet.
- Brink, Lars (2006). Den fraseologiske terminologi. I: Nordiske Studier i Leksikografi 8. Rapport fra Conference om Leksikografi i Norden. Sønderborg 24.–28.5.2005, 39–51.
- Burger, Harald (2010). Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. 4., neu bearb. Aufl. Berlin: Erich Schmidt.
- Feilke, Helmuth (1996). Sprache als soziale Gestalt. Ausdruck, Prägung und die Ordnung der sprachlichen Typik. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Fellbaum, Christiane (red.) (2007). Idioms and Collocations. Corpus-based Linguistic and Lexicographic Studies. London: Continuum.
- Fleischer, Wolfgang (1997). Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. 2., durchg. u. erg. Aufl. Tübingen: Niemeyer.
- Hausmann, Franz Josef (2004). Was sind eigentlich Kollokationen? I: Wortverbindungen – mehr oder weniger fest, 309–334. Red. Kathrin Steyer. Berlin, New York: de Gruyter (Institut für deutsche Sprache, Jahrbuch 2003).
- IVW (2012). Informationsgemeinschaft zur Feststellung der Verbreitung von Werbeträgern e. V. [online]. [citerat 10.4.2012]. Tillgänglig: <http://www.ivw.eu>
- Konecny, Christine (2010). Kollokationen. Versuch einer semantisch-begrifflichen Annäherung und Klassifizierung anhand italienischer Beispiele. München: Martin Meidenbauer Verlagsbuchhandlung.
- Malmgren, Sven-Göran (2003). Begå eller ta självmord? Om svenska kollokationer och deras förändringsbenägenhet 1800–2000. Språk & Stil 13, 123–138.
- Malmqvist, Anita (2010). Jag blir plötsligt litet tagen. Uttryck för känslor och inställningar i några kåserier. Översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet. VAKKI-symposium XXX. Vasa 12.–13.2.2010, 176–186.
- Malmqvist, Anita & Mariann Skog-Södersved (2012). Fasta ordförbindelser som uttrycker rörelse. Om fraseologismer på några dagstidningars sportsidor. Översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet. VAKKI-symposium XXXII. Vasa 10–11.2.2012, 164–174.
- Mediefakta (2013). [online]. [citerat 31.3.2013]. Tillgänglig: ts.se/Mediefakta/Index.aspx?mc=100448
- Moon, Rosamund (1998). Fixed Expressions and Idioms in English. A Corpus-Based Approach. Oxford: Clarendon Press.
- Quasthoff, Uwe (2011). Wörterbuch der Kollokationen. Berlin, New York: de Gruyter.
- Rothkegel, Annely (1994). Kollokationsbildung und Textbildung. I: EUROPHRAS 92. Tendenzen der Phraseologieforschung, 499–523. Red. Barbara Sandig. Bochum: Universitätsverlag Dr. N. Brockmeyer.
- Skog-Södersved, Mariann & Anita Malmqvist (2007). Vad är ett idiom? Om definitioner, terminologi och typologi. Översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet. VAKKI-symposium XXVII. Vasa 9.–10.2.2007, 317–327.
- Skog-Södersved, Mariann & Anita Malmqvist (2009). Ändå faller jag inte i farstun för just den här boken. Om att påverka läsaren av bokrecensioner med hjälp av fraseologismer. I: Översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet. VAKKI-symposium XXIX, Vasa 13–14.2.2009, 375–386.
- Sköldberg, Emma (2004). Korten på bordet. Innehålls- och uttrycksmässig variation hos svenska idiom. Göteborg (Mejerbergs arkiv för svensk ordforskning 31).
- Svenskt språkbruk (2003). Ordbok över konstruktioner och fraser. Utg. av Svenska språknämnden. Stockholm: Norstedts Ordbok.
- Wotjak, Barbara & Antje Heine (2005). Zur Abgrenzung und Beschreibung verbonominaler Wortverbindungen. Deutsch als Fremdsprache 42, 143–153.